

ПЕРЕКЛАД ЯК НАУКОВА КАТЕГОРІЯ

Шумський Олександр

Харківський торговельно-економічний інститут

Київського національного торговельно-економічного університету

Переклад є видом спеціалізованої мовленнєвої діяльності, що спирається на використання двох мов з метою відтворення однією мовою мовленнєвих висловлювань, еквівалентних за формою та змістом мовленнєвим висловлюванням іншою мовою. Переклад є передачею інформації, точніше сказати, перекладач дешифрує інформацію автора, що міститься в тексті його твору, перевисловлюючи її у системі своєї мови, а інформацію, що міститься в його тексті, знову декодує читач перекладу. З гносеологічної точки зору, переклад є адекватним відображенням і творчим перевисловлюванням оригіналу. Переклад, як результат перекладацької діяльності, є «аналогом оригіналу», а переклад, як процес – це специфічна усна або письмова діяльність, спрямована на перетворення існуючого на одній мові усного або письмового тексту (твору) на іншу мову при збереженні інваріантності змісту та якостей оригіналу, а також авторської автентичності. [1, с. 32-33].

Спеціальні теорії перекладу розкривають особливості процесу перекладу текстів різних типів і жанрів, а також вплив на характер цього процесу мовних форм і умов його здійснення. Загальна теорія перекладу дає теоретичне обґрунтування і визначає основні поняття окремих і спеціальних теорій перекладу. Окремі та спеціальні теорії перекладу конкретизують положення загальної теорії перекладу стосовно до окремих типів і видів перекладу.

До спеціального перекладу, поряд з військовим, юридичним, технічним і науковим, відноситься і економічний переклад, потреба в якому різко зростає в сучасному суспільстві.

Загальновідомо, що тексти, які використовуються для перекладу, різні за жанрами, стилями і функціями. Тому перекладачеві необхідно знати особливості тексту, що перекладається. Тип тексту визначає підхід і вимоги до перекладу, впливає на вибір прийомів перекладу і визначення ступеня еквівалентності перекладу оригіналу. Цілі і завдання перекладача відрізняються в залежності від того, що він перекладає. Тексти, що відносяться до конкретного дискурсу або жанру в рамках певного дискурсу, вимагають і особливих підходів у процесі перекладу, адже, по-перше, сама по собі приналежність оригіналу до особливого дискурсу може впливати на характер перекладацького процесу і вимагати від перекладача застосування особливих методів і прийомів. По-друге, орієнтованість на подібний оригінал може зумовити стилістичні характеристики тексту перекладу, а, отже, і необхідність вибору таких мовних засобів, які характеризують аналогічний дискурс уже в мові перекладу, і, нарешті, в результаті взаємодії цих двох факторів можуть виявлятися, власне, перекладацькі особливості, пов'язані як із загальними рисами і відмінностями між мовними ознаками аналогічних дискурсів у вихідній мові та мові перекладу, так і з особливими умовами і завданнями перекладацького процесу цього типу.

Отже, спеціальна теорія перекладу вивчає вплив на процес перекладу мовних особливостей певного дискурсу у вихідній мові, аналогічного йому дискурсу в мові і культурі перекладу і взаємодії цих двох рядів мовних явищ. Переклад у будь-якому випадку є творчою розумовою діяльністю, виконання якої вимагає від перекладача цілого комплексу знань, умінь та навичок, здатності робити правильний вибір, з огляду на всю сукупність лінгвістичних та екстралінгвістичних чинників. Урахування подібних факторів відбувається, здебільшого, інтуїтивно, в результаті творчого акту, і окремі перекладачі різною мірою володіють умінням успішно здійснювати процес перекладу. Високий ступінь такого вміння називається мистецтвом перекладу.

Література

1. Черноватий Л. М. Методика викладання перекладу / Л. М. Черноватий. – Вінниця : Нова Книга, 2013. – 376 с.